

Jerzy J. Wiatr

MARKSISTOWSKA TEORIA ROZWOJU SPOŁECZNEGO

wydanie drugie
zaktualizowane i uzupełnione

Warszawa 1983
Państwowe Wydawnictwo Naukowe

Spis treści

Wstęp do wydania drugiego	9
Wprowadzenie. Miejsce teorii rozwoju społecznego w systemie teoretycznym marksizmu	11
1. Integralny charakter teorii marksizmu	12
2. Teoria rozwoju społecznego, materializm historyczny, materialistyczne pojmowanie dziejów	18
3. Teoria rozwoju społecznego a socjologia marksistowska	25
4. Teoria rozwoju społecznego jako ideologiczna podbudowa działania	36

CZĘŚĆ I

Podstawowe prawa rozwoju społecznego

Rozdział I. Materialne warunki bytu społecznego	47
1. Przyroda i społeczeństwo	49
2. Sposób produkcji	71
3. Prawo rozwoju sposobu produkcji	81
Rozdział II. Formacje społeczno-ekonomiczne	89
1. Baza i nadbudowa	90
2. Typy formacji społeczno-ekonomicznych	96
3. Ogólny mechanizm następowania formacji	104
4. Etapy rozwoju formacji społeczno-ekonomicznej	113
5. Prawo rozwoju formacji a rola podłoża historycznego	122
6. Prawo rozwoju formacji a dyfuzja kulturalna	131

Rozdział III. Rola świadomości w rozwoju społecznym . . .	138
1. Byt społeczny i społeczna świadomość	139
2. Obiektywne i subiektywne zagadnienie konieczności historycznej	151
3. Dziedziczenie idei. Prawo retrospekcji przewrotowej .	165
4. Wizja przyszłości. Rola utopii w rozwoju społecznym	177

Rozdział IV. Prawa rozwoju społecznego a metoda historyczno-porównawcza w socjologii	190
1. Pojęcie metody historyczno-porównawczej	192
2. Założenia ontologiczne metody	198
3. Materiał historyczny w badaniach socjologicznych . .	214
4. Marks i Czarnowski: dwa studia o roli legendy . . .	222
5. Max Weber. Porównawcze studia nad rolą religii w rozwoju ekonomicznym	230
6. Różne aspekty komparatystyki a teoria rozwoju społecznego	244

CZĘŚĆ II

Klasy — Państwo — Naród

Rozdział V. Klasy społeczne i walka klas	249
1. Pojęcie klas społecznych	250
2. Pochodzenie klas społecznych	260
3. Struktura klasowa i walka klas	271
4. Marksizm a teorie stratyfikacji społecznej	284

Rozdział VI. Państwo i rewolucja	293
1. Charakter i powstanie państwa	297
2. Typy i formy państwa	307
3. Ewolucja funkcji państwa	317
4. Rewolucja i dyktatura proletariatu	325
5. Perspektywa obumierania państwa	333

Rozdział VII. Naród, ojczyzna, świadomość narodowa . . .	339
1. Pojęcia narodu i ojczyzny	340
2. Powstanie narodów	359
3. Naród — państwo — klasy	393
4. Świadomość narodowa	405

CZĘŚĆ III

Teoria rozwoju społecznego a świat współczesny

Rozdział VIII. Teoria rozwoju społecznego a współczesny kapitalizm	415
1. Kapitalizm po drugiej wojnie światowej	418
2. Obraz współczesnego kapitalizmu w teoriach socjologii burżuazyjnej	447
3. Drogi dalszego rozwoju	458

Rozdział IX. Zagadnienia rozwoju społecznego w krajach postkolonialnych	469
1. Teoria kapitalizmu zależnego w krajach postkolonialnych	470
2. Problemy rozwoju politycznego krajów postkolonialnych	474
3. Obce wzory instytucjonalne a rzeczywistość krajów postkolonialnych	482
4. Socjalizm, kapitalizm, „trzecia droga” w krajach postkolonialnych	498

Rozdział X. Procesy rozwoju społecznego w socjalizmie . .	514
1. Charakter teorii społeczeństwa socjalistycznego . . .	516
2. Polityka a ekonomika w społeczeństwie socjalistycznym	525
3. Kierowanie rozwojem społecznym a procesy żywiołowe	538
4. Konflikty społeczne i drogi ich rozwiązywania . . .	547
Indeks nazwisk (Opracowała Elżbieta Nowakowska-Soltan)	561